

ЕКОНОМІЧНІ МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

УДК 004.78:658.114.2

Бедзай О.В., канд. екон. наук (ДонНУЕТ, Донецьк)

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ КОРПОРАЦІЄЮ

Статтю присвячено вивченню побудови інформаційного забезпечення системи управління корпорацією, визначенню його структурних елементів та їхній змістовній характеристиці.

Ключові слова: інформаційне забезпечення, управління, суб'єктно-об'єктний підхід.

Рівень життєздатності сучасної корпорації, її конкурентоспроможності та ефективності діяльності в цілому значною мірою залежать від вірності управлінських рішень та оперативності їхнього коригування. Для цього необхідна якісна, своєчасна, достовірна та повна інформація.

Питання удосконалення інформаційного забезпечення різних функцій управління зазнали широкого висвітлення у працях вітчизняних вчених – В.В. Сопко, В.С. Рудницького, М.С. Пушкара та ін. Автори розглядали відповідні аспекти інформаційного забезпечення бухгалтерського обліку, контролю, аудиту та економічного аналізу в контексті організаційного середовища суб'єктів господарювання.

Корпорації здійснюють найпотужніший вплив на економічний та соціальний розвиток країни, мають складну організаційну побудову, тому питання дослідження інформаційного забезпечення в системі управління корпорацією мають певні особливості та потребують постійної уваги.

Метою написання статті є визначення загального підходу до побудови інформаційного забезпечення системи управління корпорацією та його основних елементів.

На попередніх етапах дослідження визначено, що система корпоративного управління – це комплекс управлінських дій, який реалізовується суб'єктами корпоративного управління відповідно до його принципів з метою покращення стану об'єктів та досягнення балансу інтересів усіх учасників корпоративного управління як вищої ознаки його ефективності [1]. Отже, постає проблема забезпечення відповідною інформацією процесу виробки управлінських рішень для їхнього втілення в процес управління корпорацією з метою підвищення ефективності останнього.

На підставі думки, викладеної у [2], під інформаційним забезпеченням можна розуміти упорядковану певним чином інформацію, яка формується та використовується на різних етапах процесу управління.

Слід зазначити, що низка фахівців розглядає саме інформацію ресурс підвищення ефективності діяльності підприємства [3; 4]. Урахування такого підходу дозволяє встановлювати стратегічні цілі та завдання, використовувати наявні можливості, координувати дії розрізнених підрозділів і спрямовувати їхню роботу на досягнення стратегічних цілей підприємства та приймати в решті-решт обґрунтовані і своєчасні рішення [5, с. 307].

З огляду на зазначене, під час формування інформаційного забезпечення системи управління корпорацією особливого значення набуває створення інтегрованої інформації, побудованої за єдиними методологічними та організаційними принципами. Такий підхід, у свою чергу, потребує чіткої взаємодії різних функцій управління. На це звертають увагу різні автори. Так, М.С. Пушкар підкреслює, що для отримання якісних інформаційних ресурсів необхідно досліджувати проблеми різних наук – обліку, кібернетики, інформатики, менеджменту [6]; у [7] під час формування інформації необхідної ємності перевага надається синтезуванню контрольної, облікової та аналітичної функцій; а у [8] зазначені функції доповнюються функціями планування, прогнозування та регулювання.

У роботах сучасних вчених висвітлюються різні підходи до побудови інформаційного простору компанії – процесний, процесно-орієнтований [9], зміст яких ґрунтується на використанні зазначених підходів до побудови системи управління підприємством в цілому, стратегічний [10, 11], який повинен враховувати загальні вимоги стратегії компанії, ситуативний [12, 13], який має за мету вирішення завдань оптимального управління ресурсами інформаційного середовища. Не вдаючись у детальну характеристику переваг та недоліків зазначених підходів, можна сказати, що їхнє застосування до розробки моделей інформаційного забезпечення прагне для досягнення формування такого набору показників, який би дозволив найефективніше оцінювати стан компанії та ухвалювати збалансовані управлінські рішення. Під збалансованими рішеннями ми розуміємо ті, прийняття яких дозволить урахувати інтереси всіх учасників корпоративного управління.

Слід зазначити, що ефективність корпоративного управління для чисельних осіб, зацікавлених в результатах діяльності корпорації, має різне змістовне наповнення. Водночас учасників корпоративного управління слід розглядати як користувачів деталізованої інформації про ступінь досягнутої ефективності системи управління корпорацією.

З огляду на різноманітність інформаційних ресурсів, які відображають певний інтерес відповідної групи користувачів та стан конкретного об'єкта управління, можна припустити їхню чисельність та чисельність суб'єктів, відповідних за складання, обробку, збереження та надання цих інформаційних ресурсів користувачам.

Отже, в основу побудови інформаційного забезпечення системи управління корпорацією слід покладати суб'єктно-об'єктний підхід (таблиця 1).

При цьому об'єктами інформаційного забезпечення системи управління корпорацією можна вважати критерії досягнутої ефективності, які відображаються відповідним станом певних об'єктів управління.

Таблиця 1 – Суб'єктно-об'єктний підхід у побудові інформаційного забезпечення системи управління корпорацією (фрагмент)

Критерій ефективності	Вхідна інформація	Суб'єкт формування вхідної інформації	Вихідна інформація	Суб'єкт формування вихідної інформації	Користувачі вихідної інформації
Рівень фінансової стійкості компанії	Фінансова звітність	Бухгалтерська служба	Аналітична записка	Аналітичний департамент або служба ВНТА	Управління, персонал, ділові партнери
Рівень прибутковості компанії	Фінансова звітність	Бухгалтерська служба	Аналітична записка	Аналітичний департамент або служба ВНТА	Власники
Рівень кредитоспроможності компанії	Фінансова звітність, документи про рух коштів на рахунках, кредитна історія	Бухгалтерська служба, кредитна служба банку	Кредитний рейтинг компанії	Кредитна служба банку	Кредитори
Динаміка формування робочих місць	Статистична звітність	Служба оперативного обліку	Аналітична записка	Аналітичний департамент або служба ВНТА	Персонал, суспільство
Рівень платоспроможності компанії	Фінансова звітність	Бухгалтерська служба	Аналітична записка	Аналітичний департамент або служба ВНТА	Кредитори, ділові партнери
Динаміка розміру сплати податків	Податкова звітність	Бухгалтерська служба	Аналітична записка	Аналітичний департамент або служба ВНТА	Держава
Реалізація соціальних програм	План соціального розвитку, відомості про фактичні витрати на соціальні заходи	Фінансова служба, економічна служба, бухгалтерська служба	Звіт з виконання плану соціального розвитку	Фінансова служба, економічна служба	Персонал, суспільство
Розвиток діяльності компанії у відповідній сфері бізнесу	Фінансова звітність компанії, реєстри обліку. Фінансова звітність підприємств схожих за сферою бізнесу	Бухгалтерська служба, фінансова служба, економічна служба	Аналітична записка	Аналітичний департамент або служба ВНТА	Ділові партнери

Суб'єктів інформаційного забезпечення можна поділити на дві групи: суб'єкти прямого та непрямого впливу на формування рішень управлінського характеру. В основу такого розподілу покладено участь у формуванні вихідної інформації, зміст якої і буде відображати ступінь досягнутої ефективності системи управління корпорацією.

Очевидним є той факт, що суб'єкти прямого та непрямого впливу мають мати чітко налагоджені комунікативні зв'язки, а в процесі формування, обробки, систематизації інформаційних ресурсів можуть переходити з однієї групи до іншої. Суть комунікації полягає в обміні інформацією між суб'єктами господарської діяльності. «Інформація і комунікація – поняття нерозривно пов'язані між собою, оскільки саме комунікація забезпечує отримання зацікавленими суб'єктами тієї чи іншої інформації» [5, с. 308].

У зв'язку із цим постає питання наведення більш детальної класифікації інформації для потреб управління корпорацією. Класифікацію такої інформації подано на рисунку 1. Групування інформаційних ресурсів за наведеною класифікацією сприяє значній раціоналізації дій суб'єктів та самого процесу інформаційного забезпечення управління корпорацією.

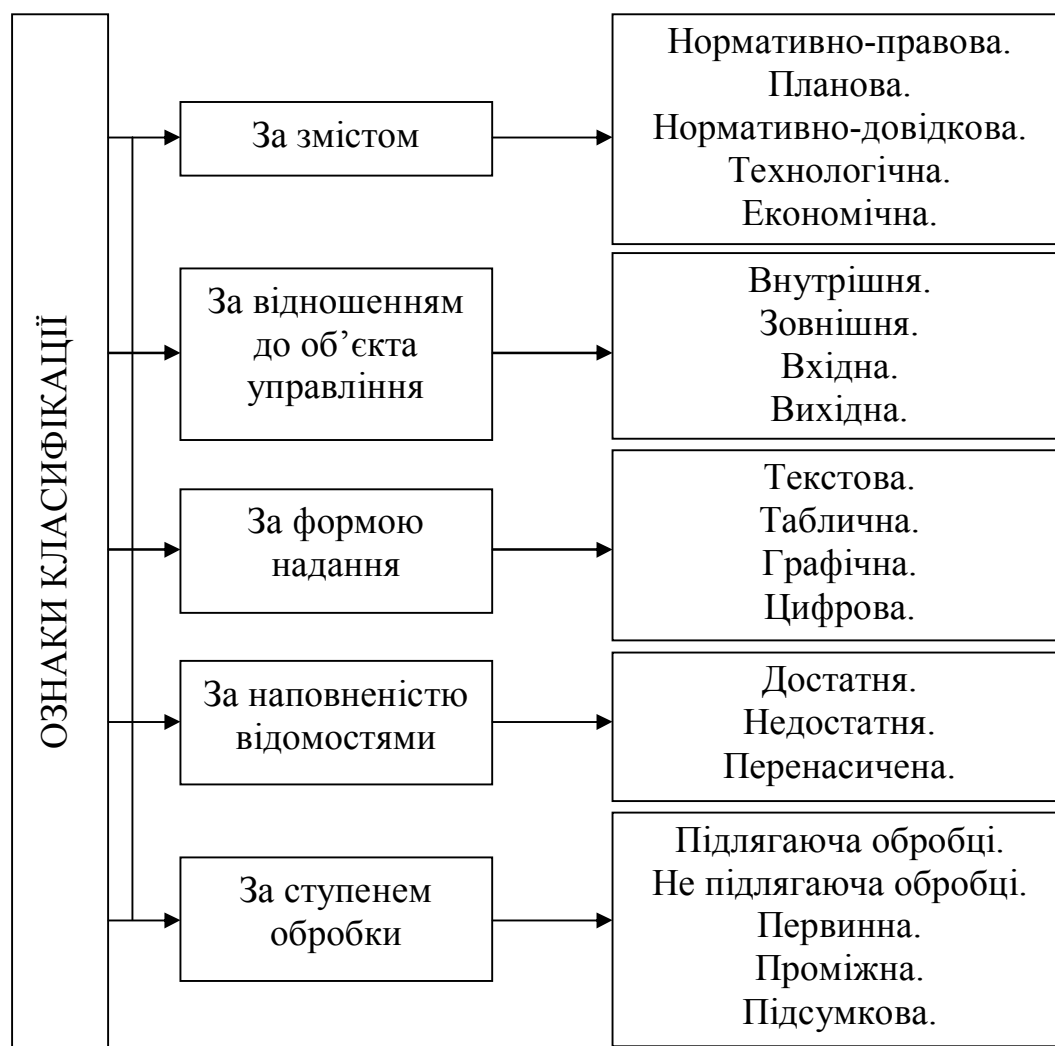

Рисунок 1 – Класифікація інформації для потреб управління корпорацією (побудовано за даними [5])

Ефективне управління корпорацією потребує своєчасного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень якісними інформаційними ресурсами, що мають саме різне походження та потребують різної обробки. Наведені дані (див. таблицю 1) свідчать про те, що найбільшу питому вагу інформаційної бази системи управління корпорацією становить облікова та звітна інформація, яка формується в бухгалтерії, але водночас також використовується інформація, що надходить з інших структурних підрозділів – відділу оперативного обліку, економічної, фінансової служб тощо.

Отже, велика кількість інформації та різноманітність суб'єктів, які беруть участь у накопиченні даних, їхній переробці, групуванні, відборі свідчить про складність процесу інформаційного забезпечення.

Це, у свою чергу, спонукає до необхідності врахування вимог, яким він повинен відповідати. Узагальнюючи думки, викладені у [7; 8], основними вимогами до інформаційного забезпечення системи управління корпорацією можна визначити: своєчасність (представлення в необхідні терміни), структурна та функціональна повнота (наявність достатньої кількості критеріїв), економічність (наявність економічного ефекту), адаптивність (здатність трансформуватися до потреб користувачів), достовірність (відповідність дійсним фактам), відповідальність (відсутність спричинення негативних наслідків).

Узагальнюючи все вищевикладене, можна зробити такі **висновки**:

- метою створення єдиного інформаційного простору є розширення можливостей та уточнення обов'язків структурних підрозділів корпорації у прийняття управлінських рішень щодо підвищення ефективності її діяльності;
- інформаційне забезпечення системи управління корпорацією можна розглядати як сукупність інформаційних ресурсів та дій відповідних посадових осіб з їхнього накопичення, обробки, групування, збереження та надання їх користувачам;
- побудова інформаційного забезпечення системи управління корпорацією має враховувати інтереси різних груп зацікавлених осіб, що значно розширює обсяги інформаційних ресурсів та коло суб'єктів, що їх формують (суб'єктно-об'єктний підхід);
- якісна побудова інформаційного забезпечення потребує чіткої взаємодії між різними структурними підрозділами корпорації, які реалізують окремі функції управління (облік, планування, аналіз, контроль тощо) і між якими мають бути налагоджені комунікативні зв'язки.

Список літератури

1. Орлова В.О. Логіка побудови системи корпоративного управління / В.О. Орлова, О.В. Бедзай // Проблеми формування нової економіки ХХІ століття: III Міжнар. наук.-практ. конф., 23-26 груд. 2010 р.: в 6 т.: [матеріали]. – Д.: Біла К.О. – 2010. – Т. 1. – С. 62-65.
2. Рудницький В.С. Методологія і організація аудиту / В.С. Рудницький. – Тернопіль: Екон. думка, 2000. – 192 с.
3. Кужель Е.В. Інформаційні аспекти прогнозно-аналітичних досліджень / Е.В. Кужель, З.В. Герасимчук // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 2 (92). – С. 199-203.

4. Доманин А.Б. Концепция управления предприятием на основе системного подхода к информации / А.Б. Доманин // Менеджмент в России и за рубежом. – 2003. – № 6. – С. 23-34.
5. Мізюк Б.М. Стратегічне управління: підручник / Б.М. Мізюк. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Л.: Магнолія 2006, 2007. – 392 с.
6. Пушкар М.С. Система обліку як генератор інформаційних ресурсів / М.С. Пушкар // Фінанси, облік і аудит. Спец. вип. – К., 2006. – С. 355-363.
7. Петренко С.С. Контрольно-аналітичний механізм в управлінні бізнесом підприємства: монографія / С.М. Петренко, І.В. Сіменко. – Донецьк: Донбас, 2011. – 232 с.
8. Ліпич Л.Г. Бізнес-процеси та їх інформаційне забезпечення / Л.Г. Ліпич, Л.О. Ющицина // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 10 (112). – С. 202-206.
9. Луцький М.Г. Деякі аспекти побудови інформаційного простору організації [Електронний ресурс] / М.Г. Луцький, Л.Г. Макаренко, М.Ю. Мірошникова. – К.: Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, 2008. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/PSPE/2008-3/Luckyi_308.htm>.
10. Бузько И.Р. Стратегический потенциал и формирование приоритетов в развитии предприятий / И.Р. Бузько, И.Е. Дмитренко, Е.А. Сущенко. – Алчевск: ДГМИ, 2002. – 216 с.
11. Гуияр Ф.Ж. Преобразование организации: [пер. с англ.] / Ф.Ж. Гуияр, Дж.Н. Келли. – М.: Дело, 2000. – 376 с.
12. Зиндер Е.З. «3D-предприятие» – модель трансформирующейся системы / Е.З. Зиндер // СWR Директору информационной службы. – 2000. – № 4. – С. 34-38.
13. Зиновьев П.А. Проблемы общей методологии создания и развития корпоративных информационных систем / П.А. Зиновьев // Системный анализ в проектировании и управлении: тр. VI Междунар. науч.-практ. конф. – СПб.: СПб. гос. техн. ун-т, 2002. – С. 326-329.

УДК [005.21:005.337]+005.41

Баранцева С.М., канд. екон. наук (ДонНУЕТ, Донецьк)

ФАКТОРИ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА ВИБІР СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ З УРАХУВАННЯМ КОНЦЕПЦІЇ ЖИТТЄВОГО ЦИКЛУ ПІДПРИЄМСТВА

У статті досліджено та проаналізовано концепції життєвого циклу підприємства зарубіжних і вітчизняних науковців. Виділено особливості авторських моделей життєвого циклу та виокремлено фактори, які впливають на вибір стратегії управління формуванням прибутку підприємства.

Ключові слова: *прибуток, життєвий цикл підприємства, фактори.*

В умовах стабілізації ринкових відносин і посилення динамізму середовища господарювання ключовим фактором досягнення підприємством стійкої